

36600 XVII Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (XVII) voor het jaar 2025

Nr. 9 Brief van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 oktober 2024

Op uw verzoek van 10 oktober 2024 met kenmerk 2024Z15187/2024D37937 bied ik u hierbij mijn reactie aan op de bevindingen van de rapporteurs Ram en Hirsch namens de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp bij de begroting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp voor het jaar 2025.

1. Plan van aanpak Verantwoordingssystematiek

De rapporteurs vragen het plan van aanpak verder uit te werken met concrete vervolgvorstellen om de systematiek van verantwoorden te verbeteren. Daarbij geven de rapporteurs, naast de vijf al eerder genoemde verbetervoorstellen, een aantal aandachtspunten mee.

Zoals ik in mijn brief van 11 september 2024 (Kamerstuk 31865, nr. 259) aangaf, zal ik vóór de aanbidding van het Jaarverslag 2024, in mei 2025 een definitief voorstel voor een nieuwe verantwoordingssystematiek met de Kamer delen. Met die brief zond ik een plan van aanpak mee.

De rapporteurs vragen mij dit plan van aanpak uit te breiden en in te gaan op verbetervoorstellen en aandachtspunten. Dat zal ik in deze brief doen. Hierbij ga ik in op het proces voor de komende maanden, de manier waarop de rapporteurs en instituten hierbij worden betrokken, en de overige voorstellen en aandachtspunten van de rapporteurs, de kaders die ik wil hanteren en de (mogelijke) elementen van een nieuwe systematiek.

Tot er een nieuwe systematiek is overeengekomen zal verantwoording over de begrotingsstukken plaatsvinden op basis van de huidige systematiek in het jaarverslag, inclusief het overzicht van de indicatoren, streefwaarden en de toelichting hierop. Onze correspondentie over dit laatste heeft elkaar gekruist.

In de bijlage bij mijn brief aan uw Kamer (Kamerstuk 31 865, nr. 259) stuurde ik het overzicht van de indicatoren en streefwaarden voor 2025.

Proces

De voorstellen voor een nieuwe systematiek zullen komende maanden worden uitgewerkt, waarbij de rapporteurs worden betrokken. De door de rapporteurs genoemde instituten - de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB), de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de Algemene Rekenkamer (AR) - zullen ook worden uitgenodigd deel te nemen aan dit proces. Gezien de onafhankelijke rollen van deze instituties zullen zij bepalen hoe zij aan dit proces willen deelnemen.

Ik verwelkom het aanbod van de rapporteurs om in een werksessie te bespreken hoe hun betrokkenheid precies vorm kan krijgen. Voor deze werksessie kunnen alle bovengenoemde partijen worden uitgenodigd. In deze werksessie kan het proces van de komende maanden nader worden besproken en kunnen de mogelijke elementen van een nieuwe systematiek aan de orde komen.

Ik streef er hierbij naar dit proces, conform uw verzoek, uiterlijk vier weken voor het toezenden van de Voorjaarsnota en de suppletoire begroting af te ronden. Hiermee blijven we op een haalbaar tijdschema waarin we, vóór de aanbidding van het Jaarverslag 2024, in mei 2025, een definitief voorstel voor de nieuwe verantwoordingssystematiek met de Kamer delen.

Reactie voorstellen

Voor zover ik deze nog niet heb geadresseerd in bovenstaande tekst, ga ik hierbij in op de bevindingen van de rapporteurs. Op een aantal voorstellen kan ik inhoudelijk reageren. Een aantal voorstellen vergt nader onderzoek of afweging en wordt daarom meegenomen in het proces de komende maanden om te komen tot een nieuwe systematiek.

In mijn brief van 11 september 2024 heb ik de volgende kaders voor de nieuwe systematiek uiteen gezet:

1. Het belang van externe verantwoording blijft vanzelfsprekend onverminderd. De herziene systematiek

moet daarnaast maximaal faciliteren dat het meten van resultaten wordt gericht op sturen op de uitvoering van beleid en aanpassing van beleid op basis van lessen en opgedane inzichten.

2. De systematiek moet de belasting op beleid en uitvoering, inclusief de ketenpartners in de uitvoering, verminderen. Met de recente apparaatstaakstelling en bezuiniging op de begroting moet alles in het werk worden gesteld om uitvoeringslasten te verminderen. De verantwoordingsystematiek put uit bestaande informatie, waaronder evaluaties, verslaglegging door uitvoeringspartners en andere beschikbare data die relevant zijn.
3. Het jaarverslag is de plek voor verantwoordingsinformatie over het afgelopen jaar. In het jaarverslag wordt toegelicht hoe de verantwoordelijkheid van de minister is waargemaakt en tot welke resultaten dat heeft geleid.
4. Indicatoren worden hierbij genoemd, voor zover ze relevant zijn voor verslaglegging van de behaalde resultaten op specifieke thema's, als onderdeel van het «hele verhaal» van de artikelsgewijze verantwoording. Het huidige systeem van kwantitatieve indicatoren met streefwaarden over alle artikelen zal plaats maken voor de nieuwe systematiek.
5. Aanvullend wordt voorgesteld jaarlijks over één beleidsthema een verdiepende verantwoording aan te bieden met een meerjarig karakter, waarbij de samenhang met de Strategische Evaluatie Agenda (SEA) zal worden overwogen.

De rapporteurs verzoeken in het plan van aanpak duidelijk te verwerken hoe samenhang tussen de indicatoren en de Strategische Evaluatie Agenda en de Monitor Brede Welvaart wordt verwerkt. Dit met aandacht voor het waarborgen en leren van lessen uit resultaten en daarbij het online-resultatenportaal van het ministerie te betrekken.

In mijn brief van 11 september 2024 benoem ik dat in de voorstellen zowel aandacht zal worden besteed aan de jaarlijkse terugblik, in de artikelsgewijze toelichting in het Jaarverslag, als aan het voorstel van de rapporteurs om jaarlijks één thema uit te lichten.

In de artikelsgewijze toelichting zal worden teruggeblikt op de inzet in het afgelopen jaar, op een wijze die past bij het desbetreffende begrotingsartikel, in narratieve vorm. Hierbij kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie een rol spelen. De nadruk ligt op een terugblik op behaalde resultaten in het afgelopen jaar.

In aanvulling daarop zal ik een voorstel doen om elk jaar één thema uit te lichten, waarbij met gebruik van onder andere evaluaties, indicatoren, resultaten en andere bronnen worden toegelicht. Hierbij worden resultaten in een meerjarig perspectief verantwoord, met aandacht voor het waarborgen en leren van lessen en de aanpassingen die daaruit volgen. Bij deze aanvulling zal, in lijn met het verzoek van de rapporteurs, zoveel mogelijk aansluiting worden gezocht met de Strategische Evaluatie Agenda.

Zowel de Monitor Brede Welvaart als de *Sustainable Development Goals* (SDG's), bieden de context waarbinnen we onze doelstellingen formuleren. Tegelijkertijd richt de monitoring van onze interventies zich op een niveau dat niet overeenkomt met het nationale niveau van de SDG's en de Monitor Brede Welvaart. Ik kan wel onderzoeken hoe we inzichtelijk kunnen maken hoe onze interventies zich tot de bredere kaders van de SDG en de Monitor Brede Welvaart verhouden.

Het online ontwikkelingshulp portal (OH-portal) wordt ingezet om transparantie te bieden in de activiteiten die vanuit Ontwikkelingshulp worden gefinancierd. Er worden ook resultaten gepresenteerd. Deze zullen zich toespitsen op de informatie uit het jaarverslag, de verantwoording op uitgelichte thema's en door middel van publicatie van uitgevoerde evaluaties. Het OH portal maakt als zodanig geen onderdeel uit van de verantwoording over de begrotingsstukken in het jaarverslag.

De rapporteurs verzoeken daarnaast om in het plan van aanpak duidelijk te maken hoe gerapporteerd wordt over resultaten van beleid, ook wanneer delen van dat beleid als gevolg van bezuinigingen uit de begroting verdwijnen.

De artikelsgewijze jaarlijkse verantwoording is de primaire manier om te rapporteren over resultaten van het beleid. In deze jaarlijkse verantwoording kunnen ook resultaten worden opgenomen over delen van het beleid die als gevolg van bezuinigingen zullen verdwijnen.

Ten slotte stellen de rapporteurs voor om bij de verantwoording over 2024, medio 2025, al één beleidsthema te kiezen als pilot voor de voorgestelde verdiepende behandeling.

In het kader van het overleg over de nieuwe verantwoordingssystematiek ga ik graag in op het voorstel om met een pilot te starten. Deze pilot kan echter nog geen deel uitmaken van de verantwoording over 2024, aangezien de verantwoording over dat jaar nog plaatsvindt op basis van de huidige systematiek. Bovendien heeft zo'n pilot een experimenteel karakter, en zal opname van een dergelijke verdiepende behandeling meer tijd voor planning en voorbereiding vergen dan beschikbaar is tussen nu en de verantwoording over 2024.

2. Opzet factsheet revolverende fondsen

Op 24 juni 2024 heb ik de Kamer een brief met een opzet Factsheet revolverende fondsen doen toekomen (Kamerstuk 31 865, nr. 256). Met ingang van de ontwerpbegroting 2025 zijn in de memorie van toelichting, bijlage 7, voor de onder mijn verantwoordelijkheid vallende revolverende fondsen factsheets opgenomen. De rapporteurs leggen twee vervolgvragen aan mij voor, waarop hieronder mijn antwoorden:

- *Kan de minister toezeggen dat de bijlage met de factsheets revolverende fondsen en de toelichting ook in de volgende begrotingen wordt opgenomen?*

Ja, de bijlage met de factsheets revolverende fondsen en de toelichting zullen ook in de volgende begrotingen worden opgenomen.

- *Kan de minister toelichten op welke wijze in het jaarverslag over ontwikkelingen rond de revolverende fondsen wordt gerapporteerd? Is de minister voornemens om in het jaarverslag te volstaan met de tabel en toelichting op de revolverende fondsen?*

De huidige wijze waarop over revolverende fondsen wordt gerapporteerd in het jaarverslag zal worden voortgezet. De tabel en toelichting op de revolverende fondsen maakt hier onderdeel van uit en blijft bestaan.

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp,
R.J. Klever